

KTKP020 Kestävä kasvatus ja yhteiskunta Opehuone 2 1. tapaaminen

Paula Rönnerberg

Kuvien kertomaa
Valitse puhelimestasi kuva, joka
on itsellesi merkityksellinen ja
kertoo sinusta jotakin sellaista,
jonka haluat jakaa ryhmälle

Lämmitellään: Selviytyjät Autiosaari

1. Jokainen miettii ja listaa 10 asiaa/tavaraa, jotka haluaisi ottaa mukaan autiolle saarelle. Muodostetaan 4 ryhmää.
2. Vene, jolla autiolle saarelle mennään on niin pieni, että voitte ottaa mukaan vain yhteensä 10 tavaraa tai asiaa/ryhmä.
3. Seilatessanne merellä veneenne haaksirikkoutuvat ja tavaroita täytyy heittää yli laidan. Vain kaksi venettä säilyy toimintakelpoisena ja niihin mahtuu vain 5 tavaraa/asiaa ihmisten lisäksi. Mitkä 5 tavaraa/asiaa valitsette ja miksi?

Mistä on kysymys?

Ilmiökuvaus kestävä kasvatus ja yhteiskunta

- **Demokraattinen yhteiskunta ja kestävä kasvatus** rakentuvat **ekologisten, sosiaalisten, taloudellisten ja kulttuuristen kysymysten kestäville ratkaisuille**. Tässä kasvatuksella ja koulutuksella on merkittävä rooli: ne ovat yhteiskunnallista toimintaa, joka yhtäältä ylläpitää ja toisaalta muuttaa yhteiskuntaa.
- **Ilmiössä tutkitaan ja problematisoidaan yhteiskunnan muuttuvia käytänteitä ja rakenteita, jotka luovat toimintaedellytykset ja reunaehdot kasvatukselle sekä yksilöiden toiminnalle**. Kasvatuksen ja koulutuksen tehtäviä määritellään jatkuvasti suhteessa vallitseviin **poliittisiin, ideologisiin ja kulttuurisiin olosuhteisiin sekä valtarakenteisiin**. Koska kasvatus ja koulutus ovat poliittisia ilmiöitä, koulutus-, lapsi- ja perhepolitiikkaan sisältyy valtakamppailua ja intressineuvotteluja. Ne näkyvät niin makro-, meso- kuin mikrotasollakin, esimerkiksi **valtakunnallisten opetussuunnitelmien laatimisessa ja kasvatuksen käytänteissä**.
- Eheän ja kestävän yhteiskunnan toteutuminen edellyttää yhteisöjä, joissa arvostetaan **ekososiaalista sivistystä, oikeudenmukaisuutta ja yhdenvertaisuutta sekä aktiivista toimintaa**. Koulutuksen ja kasvatuksen parissa työskentelevillä on mahdollisuus ja velvollisuus olla mukana rakentamassa tällaisia yhteisöjä.

Tavoitteet ja sisällöt:

Opintojakson suoritettuaan opiskelija:

- hahmottaa, miten kasvatus ilmenee yhtäältä yhteiskunnallisten rakenteiden ja käytänteiden osana ja toisaalta niitä muuttavana voimana.
- osaa tarkastella kasvatuksen ja koulutuksen ilmiöitä yhteiskunnallisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta hyödyntäen kasvatussociologista käsitteistöä.
- osaa eritellä kasvatuskäytänteiden ja lapsuudessa, nuoruudessa sekä aikuisuudessa tapahtuneiden kulttuuristen muutosten yhteyksiä.
- Miten kasvatuksen avulla rakennetaan demokraattista, tasa-arvoista, yhdenvertaista ja kestäväää yhteiskuntaa?
- Teemoja: Tiedon ja tietämisen sosiaalinen luonne, yhteiskunnallinen kasvatus ja yhteiskuntaan kasvattaminen, demokratiakasvatus, koulutuspolitiikka ja hallinnollinen ohjaus
- Käsitteistöä: Sosialisaatio, normit, tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja valta
- Ydinosaamisalueet: Eettinen osaaminen, yhteisöllinen ja yhteiskunnallinen osaaminen, tieteellinen osaaminen

Opintojakson suorittaminen - tehtävät

- **Opintojakson pääsivu peda.netissä:**
 - <https://peda.net/id/6eb437d0d86>
- **Tiedekunnan yhteiset luentotalenteet**
 - Linkit luentoihin löytyvät (Polkuavain: Kestävä): <https://moniviestin.jyu.fi/fi/ohjelmat/ktkp020-syksy25>
- **Suuryhmä- ja opehuonetapaamiset.**
 - Tapaamisten aikataulut löytyvät Sisusta
- **Oppimistehtävät:**
 - Norminrikkomistehtävä (Yksilötehtävä)
 - Megatrenditehtävä (Ryhmätehtävä, johon liittyy kouluvierailu)
 - Prope: yhteisöllinen & yhteiskunnallinen osaaminen (Yksilötehtävä)
- Tehtävien tarkempi ohjeistus: <https://peda.net/id/75589514d87>

Arviointi

Arvioinnin kohde	Arvioinnin tapa	Osuus opintojakson kokonaisarvosanasta
Norminrikkomistehtävä	Hyv-hyl	
Pienryhmän/pienryhmän tiimien työskentely	kriteeriperustainen sanallinen ja numeerinen tiimin itsearviointi	40%
Oppimistavoitteiden täyttyminen ja Prope-työskentely	kriteeriperustainen sanallinen ja numeerinen opettaja-arviointi kriteeriperustainen sanallinen ja numeerinen opiskelija-arviointi	60%

Aikataulu

- Tapaamiset maanantaisin klo 14-16., paitsi viimeinen suurryhmä 14-17.30!
- Suurryhmä 12.1.2026 (RUU Helena):
 - Opintojakson tavoitteet, sisällöt ja tehtävät sekä pohjustus norminrikkomistehtävään (Riitta)
 - Kotitehtävät:
 - Luentotallenteet: Johdattelu ilmiökentälle, Osaksi maailmaa kysellen ja ihmetellen sekä Käsiteluennot 1 ja 2 (yhteensä noin 50 min).
 - Luettavaksi: Antikainen, A., Rinne, R., & Koski, L. (2021). *Kasvatussosiologia* (6., päivitetty painos. tai 2013 5. painos). PS-kustannus. Luku 2 Sosiologian ja kasvatussosiologian peruskäsitteitä
- 1. Opehuone (eli pienryhmä) 19.1.: Norminrikkomistehtävän kehittelyä ja suurryhmän purkua, megatrendiryhmiin jakautuminen
 - Kotitehtäväksi:
 - Luennot: Lapsen oikeuksien sopimus ja Osallisuus JA luennon oheislukemisto: Antikainen, A., Rinne, R., & Koski, L. (2021). *Kasvatussosiologia* (6., päivitetty painos. tai 2013 5. painos). PS-kustannus. Luku 6.5 Opetussuunnitelma ja luku 6.6 Opetussuunnitelma ja tieto
- 2. Opehuone 26.1.: Norminrikkomistehtävän purku, megatrenditehtävän tsekkaus
 - Kotitehtäväksi:
 - Luennot: Demokratiakasvatus JA luennon oheislukemisto: Antikainen, A., Rinne, R., & Koski, L. (2021). *Kasvatussosiologia* (6., päivitetty painos. tai 2013 5. painos). PS-kustannus. Kotitehtäväksi: Luvut 7.2-7.4 sekä luku 8 Koulun käytännöt
- 3. Opehuone 9.2. : Megatrendien esittelyä opehuoneissa
 - Kotitehtäväksi:
 - Luennot: Koulutuspolitiikan kivijalat sekä Suomalaisen peruskoulun hyvä kehä? Luennon oheislukemisto: Antikainen, A., Rinne, R., & Koski, L. (2021). *Kasvatussosiologia* (6., päivitetty painos. tai 2013 5. painos). PS-kustannus. Luku 5 Koulutuksen yhteiskunnalliset tehtävät
- Kalenteroitu ryhmätyöaika 2.2. Tämä aika varattu ryhmien itsenäiseen työskentelyyn!
- 4. Opehuone 16.2. Megatrenditehtävän työstämistä: Tuotoksen työstämistä: teeman ydin ja millä tavalla se koskettaa koulua, mitkä ovat opettajan/kasvattajan kannalta olennaisia kysymyksiä = pedagogisointi
- VIIKKO 9 TALVILOMA Ei tapaamista
- 5. Opehuone 2.3 (kouluvierailu tehtynä tänne). Megatrenditehtävä: Kouluhavaintojen liittäminen megatrendeihin. Lopullinen tuotos.
- Suurryhmä 10.3 HUOM! Klo 14-17.30 (RUU Helena): Mitä on opittu? Megatrendiseminaari

Luentoihin ja oheislukemistoon liittyvät kysymykset:

- Kotitehtävänä oli:
 - Luentotallenteet: Johdattelu ilmiökentälle, Osaksi maailmaa kysellen ja ihmetellen sekä Käsiteluennot 1 ja 2 (yhteensä noin 50 min).
 - Luettavaksi: Antikainen, A., Rinne, R., & Koski, L. (2021). *Kasvatussosiologia* (6., päivitetty painos. tai 2013 5. painos). PS-kustannus. Luku 2 Sosiologian ja kasvatussosiologian peruskäsitteitä

Johdatus ilmiökentälle -luento

- Minkälaisia yhteiskunnallisia funktioita kasvatuksella ja koulutuksella on ja mistä ne ovat peräisin?
- Mitä tarkoitetaan kun puhutaan opettajan ja kasvattajan yhteiskunnallisesta roolista?

Käsite-luennot:

- Luento 1: Miten voit hyödyntää käsitteiden kautta saatavaa ymmärrystä yhteiskunnasta osana opettajaksi kasvamista?
- Luento 2: Millaista kulttuurista ja sosiaalista pääomaa itselläsi on ja millä tavalla se on vaikuttanut koulutukseen hakeutumiseen ja niihin tunnelmiin, joita yliopistossa opiskelu herättää?

Megatrenditehtävä

Ryhmään jakautuminen ja työskentelyn aloittaminen

- Valitaan megatrendit:
 - Jokaisella on käytössään neljä ääntä.
 - Äänestä haluamiasi megatrendejä. Eniten ääniä saaneet neljä megatrendiä valikoituvat ryhmämme teemoiksi.
- Jakaannutaan megatrendien mukaisiin ryhmiin.
- Megatrendien työstäminen aloitetaan ryhmissä heti:
 - Lähtekää tutustumaan megatrendiinne ensin yleisellä tasolla ja ymmärtämään sitä monipuolisesti (ei vain sidoksissa kouluun). Miettikää, mitkä alateemat olisivat teille kiinnostavimmat, kokonaisen megatrendin käsittely on liian haastavaa.
 - Tutkikaa megatrendiä kirjallisuuden, median, haastatteluiden ym. avulla. Hyödyntäkää ryhmänne monitieteisyyttä!
 - Laatikaa tutkailuidenne pohjalta esitys, jolla avaatte muulle ryhmälle megatrendin keskeisiä piirteitä ja sen näkymistä arjessa. Esitykset pidetään kolmannessa opehuoneessa ma 9.2. ja jokaiselle on aikaa 20 min.

KOULUVIERAILU MEGATRENDIA HAVAINNOLLISTAMASSA (ma 2.3.26 mennessä):

- Jokainen opiskelija suorittaa opintojakson aikana kouluvierailun (min. 6x45 min, joka voidaan jakaa esim. kahteen eri kertaan)
 - Havainnointi tapahtuu ala-/yläkoululla ja/tai lukiossa. Mahdollisuuksien mukaan sopikaa vierailut siten, että pienryhmänne saa näkökulmia eri kouluasteilta.
 - Pyritään seuraamaan koulun toimintaa omaa oppiainetta laajemmin (esim. välitunnit, eri oppiaineiden tunnit, opehuone...)
 - Sovi vierailu opettajan tai rehtorin kanssa, paitsi Norssille voi mennä sopimatta ([Ohjeet Norssilla observointiin](#)).
- Havainnoinnin kohteena pienryhmänne megatrendi, jonka valikoitte seuraavassa opehuoneessa.
 - Millaisia yhteiskunnallisia rakenteita ja käytänteitä koulukasvatus ilmentää?
 - Havainnoi ja pohdi:
 - Miten pienryhmän megatrendi on havaittavissa/tulkittavissa koulussa?
 - Millainen on lapsen/nuoren asema suhteessa näihin megatrendeihin?
 - Pohdi havainnoinnin perusteella, miten ryhmäsi megatrendi on mahdollisesti muuttunut omista kouluajoistasi?
- Pohtikaa ryhmänne kesken, miten koulukasvatus voi vaikuttaa yhteiskuntaan tai muuttaa yhteiskunnallisia rakenteita megatrendinne suunnassa?

Mitä normit ovat?

- Mitä normit ovat ja minkälaisia erilaisia normeja on olemassa (virallinen/epävirallinen, sosiaalinen/kulttuurinen, yhteiskunnan/yhteisön)?
- Miten niitä säädellään (erityisesti epävirallisia normeja, joita ei sanktioida lainsäädännön pohjalta) - rangaistus/palkkio?

Norminrikkomistehtävä voidaan tehdä megatrendiryhmissä

- Rikkokaa tiimeissä jotain sosiaalista normia (ilman että rikotte lakia)
- Tuottakaa rikkomuksesta kuvaus, jossa kuvaatte itse rikkomuksen (mitä teitte?) ja ajatustyön normin rikkomisen takaa (miksi teitte?) sekä sen millaisia ajatuksia/tuntemuksia rikkominen herätti
 - Palauttakaa tuotos operyhmän peda.netissä olevaan palautuskansioon ensi maanantaihin 26.1. klo 12 mennessä. Valmistautukaa esittelemään tuotoksenne muulle ryhmälle ensi viikon tapaamisessa.
- Norminrikkomistehtävässä keskeistä on, että normien saaminen niitä rikkomalla näkyväksi (niiden sitovuuden ymmärtäminen vrt. ensimmäinen suurryhmä).
 - Tästä syystä teidän on rikottava sellaisia normeja, joiden rikkomisesta tulee ”todellinen” kokemus altavastaaajana olemisesta -> jos halutaan muuttaa koulua tai yhteiskuntaa joutuu vastakkain tämän aseman kanssa.

Kotitehtävät:

- Luennot: Lapsen oikeuksien sopimus sekä Osallisuus
- Luennon oheislukemisto: Antikainen, A., Rinne, R. & Koski, L. (2021 tai 2013). Kasvatussosiologia. PS-kustannus. Luku 6.5 Opetussuunnitelma ja luku 6.6 Opetussuunnitelma ja tieto
- Megatrenditehtävän työstämistä.